

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

"De Noordoost Friese economie: kansrijk, kansloos of beide?"

Bijeenkomst ONOF
Theater de Colle, Kollum, 5 februari 2007

Prof. dr. Jouke van Dijk
Hoogleraar regionale arbeidsmarktanalyse
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen
jouke.van.dijk@rug.nl www.joukevandijk.nl

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Overzicht

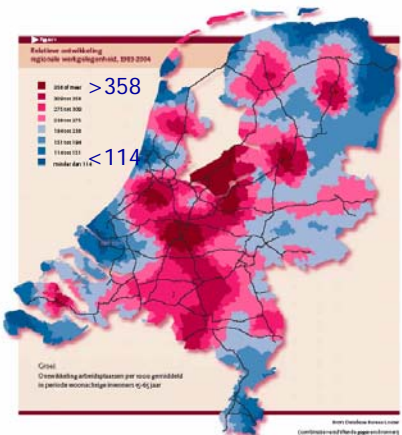
- Hoe staat de economie er voor in NO-Fryslân?
- Waar liggen de kansen?
 - Nieuwe markten, nieuwe producten, innovatie
 - Efficiënter produceren – hoger arbeidsproductiviteit
- Krachte op de arbeidsmarkt
- Kennis en scholing
- Overheid – bedrijfsleven - onderwijs
- Perifere ligging - de Centrale as
- Wie moet waar wat aan doen?

© Prof. dr. Jouke van Dijk

Banen groei

1983 – 2004
1983 = 100

1

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

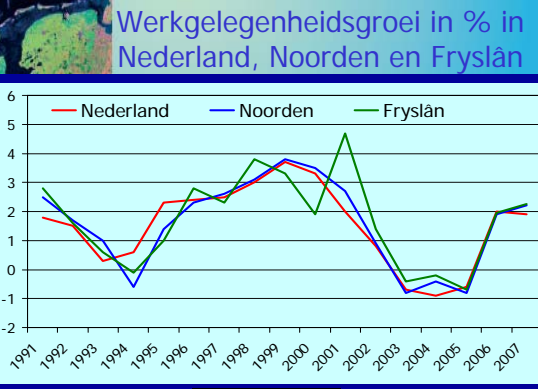
Groei werkgelegenheid 1996-2005 in % voor 40 COROP's regio's

10 snelste groeiers

Flevoland	+53,9
Groot-Amsterdam	+26,8
Noord-Overijssel	+25,0
Zuidwest-Friesland	+24,2
Zuidwest-Drenthe	+23,8
Utrecht	+23,4
Zuidoost-Friesland	+21,8
Zuidwest-Gelderland	+20,6
Zuidwest-Overijssel	+19,4
Delft en Westland	+18,7

4

Werkgelegenheidsgroei in % in Nederland, Noorden en Fryslân

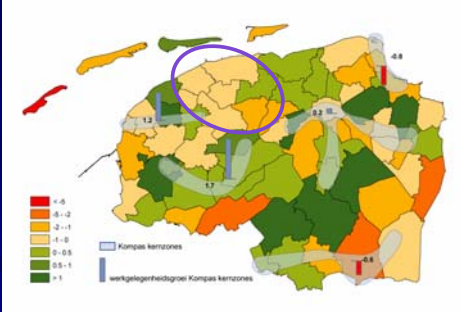

1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007

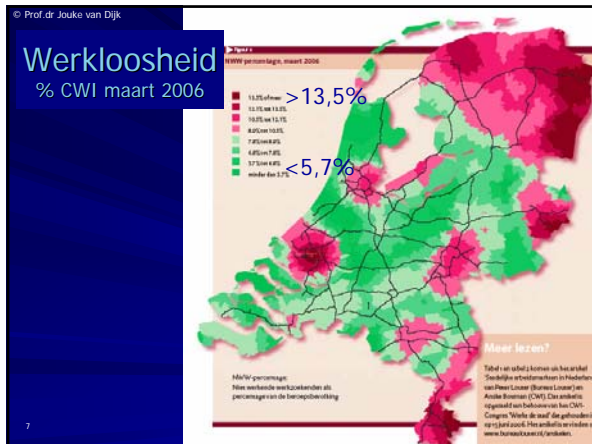
 Bron: PWR/RUG, NAV2007

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Banengroei per gemeente gemiddeld 2001-2005

6

© Prof. dr. Jouke van Dijk

ONOF, 5 februari 2007

Trends

- Economische groei: meer vraag naar arbeid
- Vergrijzing: toename uitstroom
- Schoolverlaters: minder instroom, zeker in bepaalde beroepsgroepen

→ Arbeidsmarkt wordt krap al is er variatie naar beroep en regio

- Maar:** nog heel veel mensen in de WW, WWB en WAO met flinke regionale verschillen

RuG

8

© Prof. dr. Jouke van Dijk

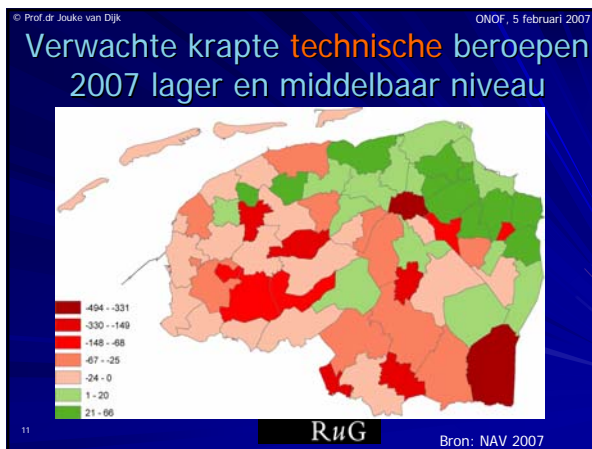
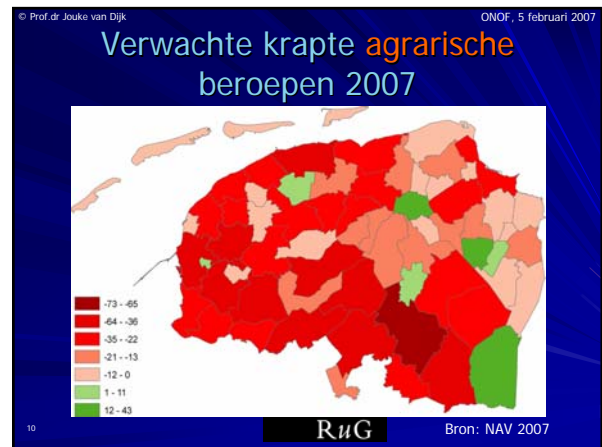
ONOF, 5 februari 2007

Knelpunten naar beroep: Noordelijke Arbeidsmarktverkenning 2007

- Lager en middelbaar niveau:
 - Agrarische beroepen
 - Technische beroepen
- HBO en WO niveau:
 - Technisch
 - Paramedisch
 - Managers

RuG

9

© Prof. dr. Jouke van Dijk

ONOF, 5 februari 2007

Friese jongeren in trek

Corus IJmuiden werft Friese jongeren

Staalbedrijf Corus is in Friesland een massieve campagne begonnen om personeel voor de hoogovens in IJmuiden te werven.

'Sjoch, nó wurdt it leuk!'

Jongeren bij Corus

RuG

Bron: NAV 2007

12

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

De economie van Noordoost-Fryslân

13 **RUG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Noordoost Fryslân in 2006:

Achtkarspelen + Dantumadeel + Dongeradeel
+ Ferwerderadeel + Kollumerland

- Inwoners 95.000
- Beroepsbevolking 39.000
- Banen 24.000
- Werkloosheid NWW/CWI 3.500
- WW-uitkering 2.000
- WIA/WAO 5.700
- WWB (bijstand) 1.700
- Onderwijsniveau: veel lager opgeleiden
- Veel pendel

14 **RUG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Noordoost Fryslân in 2006

24.000 banen, waarvan in de:

- Landbouw 2.500
- Industrie 4.800
- Bouw 2.800

L+I+B = 10.100, dit is 42 % van 24.000
Aandeel L+B+I in Fryslân: 31 %
in Nederland: 24 %

NO Fryslân heeft veel traditionele sectoren
Is dat erg?
Hangt er vanaf hoe concurrerend en innovatief de bedrijven zijn!

15 **RUG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Hoe komen we tot een sterkere regionale economie?

16 **RUG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Economische motoren

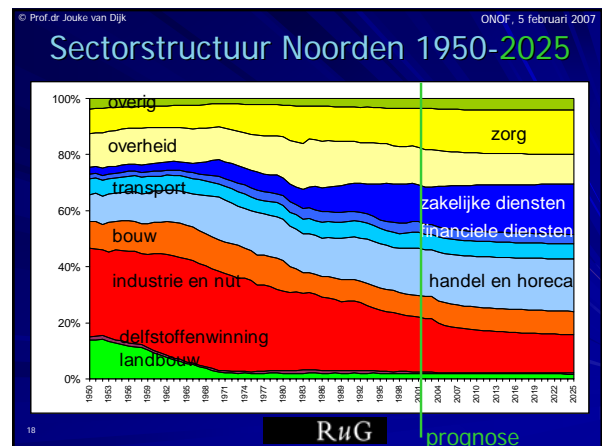
- Landbouw, industrie, olie
- Midden- en kleinbedrijf: banenmotor
- Consument, export, het leger
- Ondernemerschap, starters, eigenbelang
- ICT-sector, creative industries

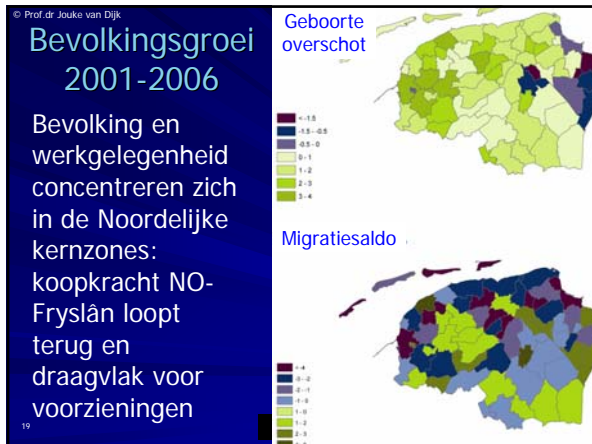
En nu?

- Zorg/vergrijzing
- Wonen/recreatie: LILA Living in Leisure Rich Areas
- Kennis, innovatie, onderwijs

Einde van het regionaal beleid? Pieken in de Delta, Waddenfonds/aardgasgelden

17 **RUG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Surhuisterveen als 'Las Vegas'

Wat kan Surhuisterveen nog bijzonder maken. Der Groninger hoogleraar Jouke van Dijk weet het wel: Maak er een gokstad van.

Door André Horstman
12-11-2005

Surhuisterveen - Geïmpreerd door een piek aan gokstad Las Vegas hield Jouke van Dijk zaterdag enkele tientallen ondernemers een toekomstbeeld voor van Surhuisterveen als het Las Vegas van het Noorden.

"Achtkaarspelen ligt tenminste nog centraal in de wereld", grapt de hoogleraar regionale arbeidsmarktanalyse aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op de ledenbijeenkomst van Achtkaarspelen Bedrijven Contact schilderde hij Las Vegas als een prima voorbeeld. "Casino's, prachtige shows, vuurwerk" is Avonds Ziel het erg grootsteds uit, terwijl het een locatie van niks is met rondom woestijn. Daar had Rients Faber uit 'Twijfel wel oren naar... 'Yn Twizel begint it', riep hij uit. Het kan de lichtspecialist, eigenaar van een heuvelachtige kerststal, niet genoeg (ontken in deze dotkere dagen. De vergelijking met het Amerikaanse amusementscentrum leidde tot die nodige hilariteit, maar de hoorschap moesten de afzonderlijke werkgelegenheid in deze regio een nieuwe impuls geven. "Je kan van alles", aldus Van Dijk, en soms moet je het van een belachelijk idee hebben. Wie met beide benen op de grond blijft staan, komt nooit een stap vooruit."

De grootste sector in deze regio, de bouw, moet innovatief blijven om te kunnen groeien, hield de hoogleraar zijn gebouwen voor. "Ze moeten iets bedenken wat de rest niet heeft." Externe adviseurs kunnen daarbij helpen, aldus Van Dijk. In het westen geven ze daar drie keer zo veel aan uit, maar hier is men buitenge- woon aarzelend, houdt men niet van potentiekers."

Industrie en landbouw bieden op termijn de weinig perspectief, terwijl onderwijs, gezondheidszorg, handel, horeca en toerisme naar verwachting nog wel mogelijkheden bieden. De toeristische sector kan ook nog impulsen gebruiken, vindt Van Dijk. "Je kunt wel rust en ruimte hebben, maar mensen willen ook vermaakt worden." Naast nieuw werk is volgens Van Dijk ook extra scholing nodig om het tekort hoge aantal laaggeschoolden bij te spijkeren.

Gemeentebesturen kunnen volgens de arbeidsmarktspecialist weinig anders doen dan "niet te veel in de weg lopen met ingewikkelde procedures", en de juiste faciliteiten bieden op terreinen als infrastructuur en scholing. "Je kunt van alles willen, maar als de buren grotendeels haften je eigen gemeente te vinden zijn, heb je als gemeentebestuur weinig invloed."

"Goed", mompelde wethouder Klaas van der Ploeg van economische zaken, "dat niet ek woits sein wurde."

RuG

21

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Nieuw casino in Emmen gaat nog dit jaar open

Door Jan Willem Horstman

EMMEN ■ Krijco Casino & Leisure uit Amersfoort kan aan de slag met haar plannen voor een casino op het Mondriaanplein in het Emmen centrum. Tegen het plan om nabij dierenrestaurant Moby Dick een casino te runnen, zijn volgens de gemeente geen bezwaren binnengekomen.

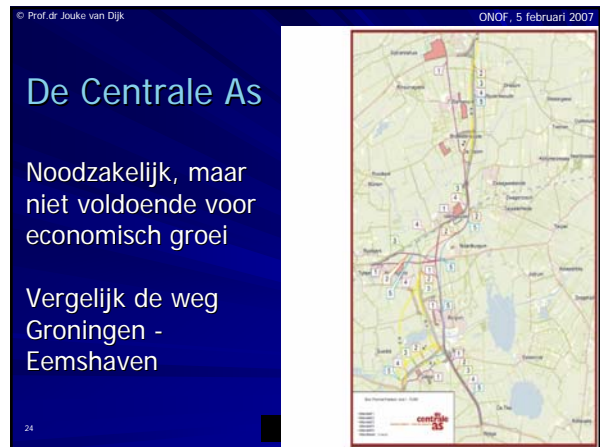
Betalve een casino gaat Krijco een gaming/internetstudio, een kinderopvang en een speelparadijs exploiteren.

Ook komt er een fitnesscentrum voor vrouwen. "Ons plan is dat alles half december open gaat", zegt Corry van Amstel, algemeen directeur van Krijco. Krijco is een van de drie bedrijven of bedrijvencombinaties die van burgemeester Bijl in de gemeente Emmen een casino mogen exploiteren. Voorwaarde is dat hierbij ook andere vormen van vermaak of ontspanning worden aangeboden. Het fitnesscentrum voor vrouwen komt in het pand van dierenrestaurant Moby Dick. Dit restaurant, dat tussen 2001 en 2003 Meander hette, is sinds kort gesloten.

Het restaurant was allesbehalve een succes en kostte het park aanmerkelijk meer dan het opleverde. De overige bedrijfsactiviteiten van Krijco komen op dezelfde etage als Moby Dick. Het casino wordt alleen toegankelijk voor mensen van 21 jaar en ouder. De verwachting is dat Krijco in Emmen aan zo'n 35 mensen werk kan bieden.

RuG

22

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Naast nieuwe ideeën moet ook het bestaande bedrijfsleven innovatiever en efficiënter

25 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Arbeidsproductiviteit verhogen:

- inzet van **slimmere arbeid** (investeren in onderwijs- en om-, her- en bijscholing)
- **investeringen** in geavanceerde **kapitaalgoederen** en **ICT** (kennis- en innovatiebeleid)
- **slimmere inzet van arbeid** (verbetering van de interne arbeidsorganisatie binnen bedrijven)
- **externe organisatie en netwerken** (flexibiliteit van de economische structuur in combinatie met de zachte, harde en institutionele infrastructuur)

26 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Aanbevelingen: innovatie

- Met elkaar technische en niet-technische kennis verzamelen en onderling uitwisselen
- Openstaan voor externe kennis en advies (externe adviseurs, commissarissen, etc.)
- Product-, proces- en marktinnovaties
- Kansen in de bouw? Innovatie / nieuwe markten?
- Invloed van de overheid is beperkt

Imago Noordoost-Fryslân: maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzaamheid centraal? Of is dit nog steeds een geitenwollen sokken verhaal?

27 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Aanbevelingen: scholing

- Onderwijs, overheid en bedrijfsleven **SAMEN** verantwoordelijk
- Onderwijs en Overheid moeten vooral zorgen voor startkwalificaties (MBO+), faciliteiten en bewustwording: VMBO is niet genoeg en HAVO/VWO ook niet!
- Bedrijfsleven moet investeren in bedrijfsspecifieke scholing, stageplaatsen, werkleer-trajecten, contacten met scholen/docenten: laat uw bedrijf zien!
- Rol van ouders

28 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

MKB vriendelijkheid van gemeenten in 2006 in de 68 noordelijke gemeenten

	Tevredenheid ondernemers eigen gemeente	Imago bij ondernemers buiten gemeente
1 = beste		
68 = slechtste		
■ Achtkarspelen	30	59
■ Dantumadeel	57	40
■ Dongeradeel	34	62
■ Ferwerderadeel	1	64
■ Kollumerland	57	65

Bron: HanzeConnect/MKB Noord 2006

29 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk ONOF, 5 februari 2007

Minsken yn in úthoeke

In Kronyk fan de Dongeradielen

Kake Banna

30

"De Noordoost Friese economie: kansrijk, kansloos of beide?"

- NO-Fryslân ligt wat perifeer, economische structuur is niet heel sterk en nog wat traditioneel
- Randstad steeds meer congestie, steeds meer behoefte aan goed leven in mooie woonomgeving
- Centrale As helpt, maar zeker geen garantie voor succes. Voor bepaalde typen bedrijven wordt afstand minder belangrijk
- Dus beide: het hangt vooral van u zelf af of u de kansen ziet en in staat bent ze te benutten. En dat gaat beter als bedrijfsleven, overheid en onderwijs onderling en met elkaar samenwerken
- Zet in op veel fronten: het is niet óf, maar èn èn

31

RUG

"De Noordoost Friese economie: kansrijk, kansloos of beide?"

Jaarlijkse bijeenkomst ONOF
Theater de Colle, Kollum, 5 februari 2007

Prof. dr. Jouke van Dijk
Hoogleraar regionale arbeidsmarktanalyse
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

jouke.van.dijk@rug.nl

RUG

www.joukevandijk.nl

32